

Raadsvoorstel

Zienswijze ontwerpbegroting FUMO 2027
Zaaknummer 2026-100784

Aan de gemeenteraad.

Inleiding

Op 15 april 2026 is de ontwerpbegroting FUMO 2027 (hierna OBF'27) aangeboden. Ook is hierbij een uiteenzetting gegeven hoe tot een robuuste en toekomstbestendige FUMO te komen. De ontwerpbegroting kent een uitzetting van € 3,2 miljoen, waarvan € 2,8 miljoen structureel en € 0,4 miljoen incidenteel.

Kadernota 2026-2030

Door het DB FUMO is in 2025 de Kadernota 2026-2030 opgesteld. Voor de deelnemers kwam in deze kadernota de oproep om scenario's uit te werken met als doel om de deelnemersbijdrage te verlagen, niet voldoende naar voren. Dit heeft ertoe geleid dat in het AB FUMO van 10 april 2025, mede ingediend door de gemeente Leeuwarden, de kadernota is geamendeerd.

Het algemeen bestuur:

- neemt kennis van de kadernota 2026-2030
- draagt het dagelijks bestuur op om een ontwerpbegroting FUMO 2026 samen te stellen die beleidsarm is en die alleen voorstellen bevat die voldoen aan de uitgangspunten: onvermijdbaar, onontkoombaar en / of onuitstelbaar en daarnaast- in samenhang met de rapportage scenario's - voor het jaar 2026 qua omvang niet meer bedraagt dan de begroting FUMO 2025 vermeerderd met de (wettelijke) indexatie, behoudens nieuw ingebrachte taken
- draagt het dagelijks bestuur op om voor kadernota 2027 e.v. een gezamenlijk gedragen en uitgewerkte visie/plan neer te leggen op een robuuste FUMO en die bevat:
een aanpak en tijdspad om robuust te worden met de financiële en organisatorische consequenties daarvan voor de FUMO en de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling

Tijdens de bestuurdersconferentie, gehouden 20 januari '26, is afgesproken te werken aan een toekomstbeeld voor de FUMO. Tegelijkertijd moet de FUMO aan de robuustheidcriteria voldoen.

Aan een plan van aanpak hiervoor wordt nu gewerkt, in samenwerking met een werkgroep van Friese gemeentesecretarissen die hierin ondersteunend zijn. Het eindbeeld is echter nog niet gereed en het plan is nog niet bestuurlijk vastgesteld, terwijl de begroting 2027 al investeringen bevat die hierop vooruitlopen. Dit veroorzaakt spanning tussen de behoefte aan richting en de timing van financiële besluitvorming.

De OBF'27 is al eerder binnen de governance FUMO verspreid. Omdat de OBF'27 een uitzetting kent van € 3,2 miljoen, heeft een werkgroep, bestaande uit een aantal deelnemers aan de GR FUMO, een objectieve beoordeling opgesteld om de afwegingsgronden inzichtelijk te maken en heeft daarop een aantal adviezen geformuleerd. Het merendeel van de deelnemers kon zich hierin vinden en heeft de FUMO verzocht om een nadere onderbouwing van de uitzettingen.

Er is bereidheid om te investeren in de ontwikkeling van de FUMO, maar zonder een gezamenlijk vastgesteld toekomstbeeld ontbreekt de basis om de huidige begrotingsvoorstellen stevig te onderbouwen. In de aanbiedingsbrief van OBF'27 van 15 april 2026 en de uiteenzetting hoe tot een robuuste en toekomstbestendige FUMO te komen is geprobeerd om hier meer onderbouwing aan te geven. De onderbouwing van deze posten is naar onze mening nog steeds onvoldoende uitgewerkt, waardoor inzicht in noodzaak, omvang en fasering ontbreekt.

Zienswijze

Ingevolge artikel 28 van de GR FUMO wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen. Het college adviseert de raad hiervan gebruik te maken.

Bestuurlijk kader

In de Omgevingswet is vastgelegd dat diverse VTH taken wettelijk moeten worden uitgevoerd door omgevingsdiensten, het zogenaamde basistakenpakket. In Fryslân voert de FUMO deze taken uit voor 18 gemeenten, de Provincie Fryslân en het Wetterskip. Het streven is dat de inzet van de FUMO bijdraagt aan een schone-, gezonde- en veilige fysieke leefomgeving.

Argumenten

Hoewel wij positief zijn over de ingezette doorontwikkeling, zijn wij vanwege onze eigen financiële positie kritisch op structurele uitgaven. Het ravijnjaar is weliswaar uitgesteld, maar er is geen duidelijkheid over aanvullende rijksmiddelen voor versterking van het VTH-stelsel. Deze financiële onzekerheid zal naar verwachting tot en met 2029 doorwerken. Daarom beoordelen wij de OBF'27 kritisch, temeer omdat ook wij onze middelen maar eenmaal kunnen inzetten.

Wij willen u onderstaande zienswijze meegeven:

Gedragen en uitgewerkte visie/plan aan een toekomstbestendige FUMO

Een door alle deelnemers gedragen visie is noodzakelijk om de doorontwikkeling succesvol te realiseren. Deze visie, inclusief financiële en personele gevolgen, moet gezamenlijk worden uitgewerkt en vastgesteld door het algemeen bestuur, met een duidelijk beeld van waar de FUMO over vijf jaar staat. Het plan moet bovendien laten zien hoe de organisatie meer inzicht biedt in haar bijdrage aan gezamenlijke ambities. Tot slot is verdere ontwikkeling naar sturing op hoofdlijnen wenselijk, met aandacht voor de governance, zodat ontwikkelingen tijdig en gezamenlijk worden besproken en verrassingen worden voorkomen.

Omgevingsadviseurs

In de OBF'27 is 4 fte omgevingsadviseurs opgenomen. Deze nieuwe rol is opgenomen in de nieuwe set Kwaliteitscriteria 3.1. Vanuit onze optiek is de rol 'Omgevingsadviseur' geen basistaak, maar een plustaak.

Er is verschil tussen de deelnemers voor wat betreft het onderbrengen van taken bij de FUMO. Enkele deelnemers hebben alle taken bij de FUMO ondergebracht, het merendeel alleen de wettelijke basistaken en soms enkele plustaken. Op grond van de GR FUMO zijn de individuele deelnemers de rechtspersoon die kunnen besluiten om aanvullende taken bij de FUMO onder te brengen.

Leeuwarden kiest er bewust voor om zoveel als mogelijk alleen de wettelijke basistaken onder te brengen bij de FUMO en de plustaken zoveel als mogelijk zelf uit te voeren omdat binnen onze organisatie bewust en zorgvuldig wordt gebouwd aan expertise van deskundigheidsgebieden binnen de fysieke leefomgeving en het voldoen aan de kwaliteitscriteria. Deze keuze draagt substantieel bij aan de professionele advisering aan onze klanten en ons bestuur.

De behoefte om naast de wettelijke basistaken ook plustaken bij de FUMO onder te brengen is Fryslân-breed niet overal hetzelfde. Wij ondersteunen daarom dat de FUMO in de OBF'27 voorstelt om in het kader van de robuustheid en toekomstbestendigheid van de organisatie, omgevingsadviseurs op te nemen voor die deelnemers die daar behoefte aan hebben om deze taak af te nemen bij de FUMO als plustaak.

Met het nu opnemen van deze rol in de OBF'27 gaat de FUMO vanuit onze visie een stap te snel. Er is geen besluit genomen om de plustaak 'Omgevingsadviseur' onder te brengen bij de FUMO.

In de eigen organisatie zijn we aan het uitzoeken hoe/of we deze nieuwe rol gaan invullen. Fryslân breed is er ook nog geen mogelijkheid geweest om de positionering van deze rol samen met de overige bevoegde gezagen te verkennen.

Graag zouden we bovengenoemde route bewandelen. Echter met het opnemen van deze rol in de ontwerpbegroting wordt de deelnemers deze kans ontnomen. Dat is een gemiste kans.

Gezien bovenstaande, stellen wij voor om aan de FUMO mee te geven om deze taak voor onze gemeente niet te betrekken bij deze begrotingsprocedure.

ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) en een hoger ambitieniveau

Wij en andere deelnemers staan positief ten opzichte van de doorontwikkeling naar een toekomstbestendige FUMO. Hiermee bedoelen we niet een hoger ambitieniveau in de uitvoering. In de OBF'27 wordt hiervoor € 230.000 opgenomen.

Deelnemers hebben in 2026 besloten om 3000 uren inzet te besteden aan de reductie van de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen omdat dit thema in de gezamenlijke strategie als een belangrijke ambitie is benoemd. Binnen de begrote inzet van 2026 zijn afwegingen gemaakt en de deelnemers hebben samen besloten om in 2026 minder milieucontroles bij bedrijven uit te voeren. Deze keuze vinden wij in lijn met de uitgangspunten van de Fryslânbrede

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Fryslân 2025-2028. In deze door alle deelnemers vastgestelde strategie werken we thematisch aan een schone-, gezonde- en veilige fysieke leefomgeving. We kunnen niet alles tegelijk oppakken, daarom maken we risico gestuurd keuzes om de begrote inzet zo doelmatig als mogelijk te benutten.

Om de inzet op ZZS te compenseren, is in de ontwerpbegroting een uitzetting van € 230.000 voor extra milieucontroles opgenomen. De FUMO vindt dat door de keuze rond ZZS de zichtbaarheid afneemt en er minder zicht ontstaat op het werkveld. Deze motivering is te mager en geeft onvoldoende duiding van de ontstane risico's om de afweging te kunnen maken om het ambitieniveau te verhogen.

Zolang de risico's niet bekend zijn, stellen wij voor om deze uitzetting uit de begroting te halen.

Positionering taken conform de GR FUMO

In de OBF'27 staat dat de FUMO voornemens is om de inzet op ZZS te verplaatsen naar de zogenaamde 'collectieve taken'. Deze keuze kunnen wij niet volgen.

De inzet op ZZS betreft inzet op ambities binnen het wettelijke basistakenpakket. In de definitie van de GR FUMO staat dat binnen collectieve taken de inzet op wettelijke basistaken expliciet is uitgesloten. Daarnaast wordt, door het opnemen van de inzet ZZS in de post 'collectieve uren', deze inzet onttrokken aan de inzet basistaken die de deelnemers risico gestuurd kunnen inzetten om de gezamenlijke ambities te bereiken.

Net als andere thema's voor basistaken zoals 'Aanpak Energie' en het project 'Actualiseren milieuvergunningen' moet de meerjarenaanpak ZZS ook z'n kostenplaats en inzet behouden in het programma 'Basistaken'.

Bedrijfsvoering

In de begroting is een uitbreiding van 7 fte nodig voor versterking bedrijfsvoering omdat de medewerkers waar deze werkzaamheden op dit moment zijn belegd hier niet voor zijn toegerust. Dit leidt tot overbelasting, ziekte en vertrek. Wij zien dat een doorontwikkeling van de FUMO nodig is, echter is niet voldoende onderbouwd dat met deze investeringen een betere en robuuste bedrijfsvoering van de FUMO wordt behaald. Dit is ook onderwerp van gesprek in verschillende gremia, waaronder die van de gemeentesecretaressen.

Omdat zonder deze onderbouwing, de noodzaak en toegevoegde waarde van de genoemde functies op het gebied van bedrijfsvoering ontbreekt, is het niet mogelijk om een goede afweging te maken of deze functies nodig zijn en zichzelf eventueel terugverdienen. Wij stellen u voor om aan de FUMO mee te geven om deze structurele post van € 720.000 niet in de begroting op te nemen.

Uitzettingen

De uitzettingen van € 3,2 miljoen, waarvan € 2,8 miljoen structureel en € 0,4 miljoen incidenteel, houdt voor Leeuwarden in dat er sprake is van een extra

bijdrage van € 277.068 (+ 17,9%). Wij stellen voor om deze uitzetting op te voeren bij de mee- en tegenvallers Begroting 2028, jaarschijf 2027.

In het voortraject van dit AB FUMO is gebleken dat een aantal posten in de ontwerpbegroting structurele onontkoombare uitzettingen betreffen, bestaand uit indexering, verlaging van de productiviteitsnorm en verhoging van de post onvoorzien. Deze bedragen € 1,4 miljoen.

De indexering van lonen en prijzen zijn hierin verwerkt. De definitieve productiviteitsnorm wordt nader bepaald, echter voor 2027 is afgesproken een voorlopige productiviteitsnorm van 1.330 uur per fte te hanteren. Dit is een gemiddelde tussen de huidige norm en de realisaties van 2024 en 2025. De post onvoorzien is sinds de oprichting van de FUMO niet aangepast, terwijl deze de laatste jaren vaak is overschreden. Daarom wordt deze met ingang van 2027 standaard op 1% van de begroting vastgesteld. Ook is de verlaging van de renteopbrengst opgenomen, omdat de verwachte en begrote renteopbrengst niet langer haalbaar is door verlaging van de euribor-rente.

De structurele posten bestaan uit de uitbreiding met 4 fte omgevingsadviseurs, de extra uitzetting voor aanvullende milieucontroles als compensatie voor de ZZS-inzet en de uitbreiding van de bedrijfsvoering, van in totaal € 1.350.000. Hiervan stellen wij voor om bij de FUMO aan te geven om deze uit de begroting te halen.

Participatie:

De deelnemers kunnen hun visie op deze begrotingswijziging in de zienswijze procedure kenbaar maken.

Planning en vervolgproces:

Na het ontvangen van eventuele zienswijzen stelt het DB FUMO een reactie op de zienswijze op en deelt deze met de deelnemers. De planning is dat de ontwerpbegroting FUMO 2027 in het AB FUMO van 10 september 2026 wordt geagendeerd.

Leeuwarden, 26 mei 2026

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

Blad 6

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*